

CLAES EKLUNDH

Delegatul de Justiție al Parlamentului - Justitieombudsmannen (JO):

”O MARE ȘI GREA SARCINĂ ESTE SCHIMBAREA ATITUDINII ADMINISTRAȚIEI ÎN ROMÂNIA”

Între 7-12 martie 1998 am organizat la Stockholm un seminar pe tema: "Offentlighetsprincipen - Principiul Accesului la Actele Publice și Justitieombudsmannen - Avocatul Poporului - instrumente de control într-o democrație reală". Principiul accesului la actele publice ar fi de mare ajutor și cetățeanului român, care în timpul celor 50 de ani de comunism a fost lipsit de posibilitatea controlului asupra reprezentanților puterii.

Noi, cetățenii suedezi de origine română, avem datoria, consider eu, să contribuim ca tradițiile suedeze, care ar putea ajuta la dezvoltare țării de origine, să fie cunoscute și chiar adoptate în România, atunci când acestea ar putea ajuta la o dezvoltare pozitivă. Ideea mea a fost să arăt cum funcționează aceste instrumente de control în practică astăzi în Suedia, exemple care pot servi României, care-și reface democrația după 50 de ani de dictatură comunistă.

La un seminar pe această temă am considerat că este potrivit să participe organizații cetățenești, care și-au propus, ca prin activitatea lor, să contribuie la restabilirea democrației reale în România, cum ar fi Alianța Civică și LADO, dar și instituția "Avocatul poporului" (care s-a instituit în România la propunerea senatorului Dan Amedeu Lăzărescu, după model suedez), pe care le-am invitat la colaborare în organizarea acestui seminar. Un rol deosebit de important îl are massmedia în a informa cetățeanul român despre posibilitățile de a controla puterea și dacă i se respectă drepturile. De aceea, printre participanți am considerat că este absolut necesar să facă parte și reprezentanți ai massmediei. Am invitat de aceea reprezentanți ai televiziunii, radio-ului și 3 ziare.

Din Suedia am luat legătura mai întâi cu JO, Claes Eklundh, șeful JO din Suedia și Kjell Swanström, care au prezentat atât instituția suedeză JO cât și Principiul Accesului la Actele Publice, și cu Ambasada Suedeză de la București. Bani pentru aducerea la Stockholm a 14 persoane și deplasarea în România a 2 reprezentanți JO și un traducător, solicitat de JO și SI (eu am depus muncă voluntară, plătindu-mi singură și transportul și locuința în România), i-am solicitat la diverse firme private, SIDA, Institutul Suedez și Camera de Presă a Ministerului de Externe Suedez, dar i-am primit numai de la Institutul Suedez și Camera de Presă a Ministerului de Externe suedez.

Din partea Ambasadei Române la Stockholm, care-l avea atunci ca ambasador pe Nicolae Ionescu, a participat, doar o oră, reprezentantul cu probleme de presă, dar N. Ionescu a refuzat să participe. Seminarul s-a desfășurat în două etape - una la Stockholm și una la București.

Scopul contactelor bilaterale inițiate de mine a fost ca ele să se transforme în legături de lucru de lungă durată. Ca urmare, Claes Eklundh, șeful JO, a continuat legătura cu instituția Avocatul Poporului din România. L-am întâlnit cu puțin timp în urmă și i-am pus câteva întrebări despre ultima lui vizită în România.

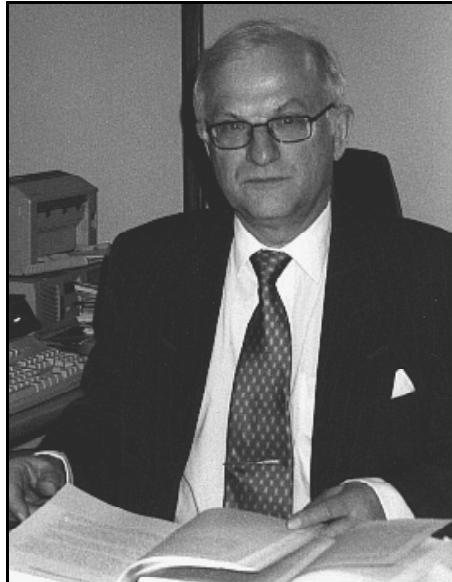
Silvia Constantinescu: Ai fost în vizită în România anul trecut. Te rog să povestești despre aceasta.

Claes Eklundh: A doua vizită pe care am făcut-o a avut de-a face cu funcția românească a delegatului de justiție (numit în România "avocatul poporului", n.t.), cu poziția ei și cu felul ei de a funcționa. Am putut constata că s-a clădit o organizație foarte competentă și bună. Acolo se află persoane capabile până sus pe scara ierarhică, iar colaboratorii - am avut cu ei o importantă trecere în revistă, aproape o zi întreagă de lucru - au pus o mulțime de întrebări, au arătat că știu foarte mult, că știu cum trebuie să funcționeze o asemenea organizație, ei știu ce pot face și știu și ce nu pot face. Aceasta este partea pozitivă. Ceea ce ține de partea negativă, este greutatea de a intra în administrație. Trebuia să aibe loc, imediat după vizita mea acolo, publicarea primului lor Raport Anual, dar din păcate, s-a întâmplat ca aceasta să coincidă cu războiul din Kosovo. Am sperat ca în raportul lor anual să testeze atenția publicului despre cât era de greu să se obțină informații de la autoritățile românești. S-a sperat și într-o dezbatere publică în legătură cu acest Raport. Dar, se pare că noutățile legate de războiul din Kosovo, amestecul României în acesta au fost dominante.

S.C.: Pe cine ai întâlnit? Cu cine ai vorbit?

C.E.: Am vorbit în primul rând cu cei doi Delegați de Justiție adjuncți, deoarece Delegatul de Justiție propriu-zis, Mitroi, era în convalescență după o

operație complicată de inimă. Dar l-am întâlnit și pe el. Însă în primul rând i-am întâlnit pe cei doi Delegați adjuncți. Cum am mai spus, am întâlnit, în total timp de mai mult de o zi, tot personalul. Am putut să împrumut o mare sală de conferințe de la Camera Deputaților și am stat acolo. Toți au venit cu întrebări pregătite, și unul dintre Delegații de Justiție a tradus între limbile engleză și română.

Claes Eklundh.

Foto: Octavian Ciupitu /© CR.

S.C.: Care au fost problemele cele mai grele pe care le are România legate de "avocatul poporului"?

C.E.: Problemele cele mai grele au fost, pur și simplu, că nu primeau răspuns de la autorități. Scriau la câte-o autoritate în legătură cu vre-o plângere și doreau să primească explicații, dar nu primeau răspuns; atunci scriau la ministru și se plâneau că nu au primit răspuns de la autoritate, dar nu venea niciun răspuns nici de la ministru. Am ajuns la concluzia că Senatul, care este cel care răspunde de Delegatul de Justiție, nu era așa de interesat de această activitate, în timp ce Camera Deputaților era mult mai pozitivă. Aș putea spune că a fost semnificativ faptul că localurile și resursele ne-au fost puse la dispoziție pentru întrunirile noastre de către Camera Deputaților.

S.C.: Au mai fost și alte lucruri care ai descoperit că ar trebui făcute în România pentru a îmbunătăți procesul de democratizare?

C.E.: O sarcină mare și grea este schimbarea atitudinii întregii administrații în România. După cum am putut înțelege, acolo sunt problemele în primul rând. Există, desigur, și problema resurselor. Noile organe care au apărut - tribunalul constituțional, tribunalul administrativ ș.a.m.d. - au resurse insuficiente și le este greu să se instaleze.

S.C.: Au fost cei prezenți la conferință convinși că este nevoie de o asemenea control al autorităților? Câți îmi amintesc că Mitroi, "avocatul poporului" din România, când a fost în vizită în Suedia ca ocazia seminarului, n-a vrut nici măcar să accepte că "oricine" poate vedea ce stă în "actele publice".

C.E.: Nu, nu cred că este chiar așa. Pentru mine a fost o surpriză foarte pozitivă. Toți cei care au pus întrebări au dat dovadă că erau conștienți de importanța unei asemenea instituții și de felul cum trebuie să lucreze ea, precum și ce condiții are ea dreptul să formuleze. A fost într-un fel o organizație

deosebit de modernă, foarte conștientă de cerințele statului de drept, plasată într-o ambianță împietrită istoricește. S-ar putea spune că acolo sunt două culturi care se întâlnesc într-un fel sau altul: cea veche, rigidă, care nu vrea să se schimbe, și pe urmă cea nouă, care vrea să realizeze o schimbare.

S.C.: Am avut de curând un interviu cu domnul Ionescu-Quintus, care este actualul șef al Senatului, care afirma același lucru ca și tine, că este mult mai ușor să faci să treacă o lege prin Camera Deputaților decât prin Senat, unde sunt mai multe piedici și mult mai mulți obstinați.

C.E.: Da, se pare că există o diferență clară între cele două Camere. Din partea mea, cred că ar trebui pus sub semnul întrebării acest lucru, cum s-a făcut în mai multe state foste comuniste, adică dacă să existe parlament cu două camere cu precis aceeași competență. Lucrul acesta s-a văzut că duce la greutate.

S.C.: Cum erau participanții la conferință: tineri, bătrâni sau amestecați?

C.E.: Erau, desigur, amestecați. S-ar putea spune că media de vârstă a fost relativ joasă - dacă ar trebui să ghicesc, aș spune că a fost în jur de 30, sau ceva asemănător. Au fost persoane mai tinere, dar au fost și persoane cu experiență îndelungată - câteva persoane în vârstă de 45-50 de ani. Cei mai mulți erau tineri și, în mod foarte evident, cu studii superioare.

S.C.: După prima parte a seminarului urmau să vină aici câțiva trimiși de la instituția "Avocatul Poporului" din România, care să facă practică la tine. Au venit?

C.E.: Încă nu avem nicio veste de la ei. Eu am făcut atunci o invitație deschisă, conform căreia ei ar putea trimite aici câteva persoane. Atunci mi s-a dat răspunsul că ei ar vrea să mai aștepte aproximativ încă un an. Așa că termenul acesta este actual acum, la începutul acestui an. Dacă nu primesc niciun semn de viață de acolo, atunci vom lua noi contact cu ei ca să reînnoim invitația.

S.C.: De ce au vrut să aștepte încă un an?

C.E.: Cred că ei s-au simțit că se află totuși încă într-un stadiu în care cel mai important lucru era să capete mai întâi o poziție stabilă în societatea românească. Primiseră de curând localuri noi și abia începuseră să funcționeze în această ambianță nouă. Aceasta a și fost explicația pe care am primit-o. Probabil că ei au ajuns la concluzia că ar fi bine să treacă un an de la prima mea vizită până la a doua vizită a mea, pentru ca ei să poată aduna între timp întrebări mai concrete, ca să fie complet siguri că primesc răspuns la ce vor ei să învețe. Cred că despre aceasta este vorba.

S.C.: Am avut un interviu cu domnul Revelius, ambasadorul Suediei la București, și el mi-a vorbit de pliantul despre "Avocatul Poporului din România" publicat cu ajutorul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (UNDP) într-o ediție de 250.000 de exemplare și distribuit în întreaga țară. Ce alte contacte mai aveți cu ei?

C.E.: Noi avem contacte și în cadrul conferințelor internaționale, deoarece instituția Avocatul Poporului din România face parte din Institutul Internațional al Delegaților de Justiție. Ne întâlnim la toate conferințele care se organizează acolo. Personal, eu apreciez deosebit relațiile cu instituția românească, ca fiind cele mai importante și doresc ca să continuăm și pe viitor în același fel.